

Richtlijn Steigers is geactualiseerd

Voor steigers

Sinds 2008 is de Richtlijn Steigers algemeen geaccepteerd als dé stand van de techniek om steigers op te bouwen, te gebruiken en te onderhouden. Onlangs is de richtlijn geactualiseerd. De scholingsstructuur heeft daardoor nog meer inhoud gekregen.

tekst Adri Frijters

van staal

Inspectie SZW heeft de Richtlijn Steigers (RS) omarmd en gebruikt die als basis voor handhaving. Opdrachtgevers hebben de richtlijn eveneens onverkort overgenomen en in veel gevallen zelfs al toegevoegd aan hun eigen arbocatalogus. De richtlijn wordt een onderdeel van de arbocatalogi voor de bouw en infra. De verwachting is dat meer branches die te maken hebben met werken op hoogte, dit voorbeeld zullen volgen. Onlangs is de richtlijn opnieuw geactualiseerd. Daarmee is een volgende mijlpaal gezet in de strijd tegen valongevallen.

Richtlijn Steigers

De Richtlijn Steigers is voor iedereen gratis in te zien, te lezen en te gebruiken op www.richtlijnsteigers.nl. In aanvulling en gebaseerd op de richtlijn werd de site <https://steigerwijzer.nl> ontwikkeld. Die maakt leerlingen in opleiding op hun niveau eenvoudig wegwijs in begrippen en regels. Maar uiteraard is de site ook interessant voor alle anderen die met steigers te maken hebben.

De richtlijn heeft betrekking op alle stalen steigers opgebouwd uit losse onderdelen. Aluminium (rol)steigers vallen niet onder de werkingssfeer. Verder strekt de RS zich uit van het ontwerp, met teken- en rekenregels, via de bouw door steigermoniteurs, tot het gebruik en de demontage. De richtlijn bestrijkt daarmee de gehele levenscyclus van de steiger.

De Richtlijn Steigers geldt voor alle stalen steigers, dus ook voor systeemsteigers en 'lichte steigers'. Vergelijk het maar met autorijden. Voor een kleine auto of een kort stukje rijden geldt ook de Wegenverkeerswet, heb je een auto nodig met APK en is een rijbewijs een vereiste.

In de Richtlijn Steigers en in dit artikel komt verschillende malen de term 'opdrachtgever' voor. Dit is niet de 'opdrachtgever' zoals bedoeld in de wet en het Arbobesluit, artikel 1.1.2.c. In de richtlijn staat opdrachtgever voor de partij die opdracht geeft voor de montage van de steiger.

Dat de Richtlijn Steigers gevolgen heeft voor de steigermontagebedrijven, is helder. Maar er zijn ook gevolgen voor de gebruiker en de organisatie die een steiger laat plaatsen en gebruiken, en die toezicht houden op onder andere de veiligheid. Dit artikel gaat vooral daarop in, zonder de pretentie volledig te zijn.

Ontwerp van de steiger

Op het moment dat er behoefte is aan een werkplek op hoogte moet er rekening worden gehouden met de RS. Er zijn nog steeds andere manieren om op hoogte te kunnen werken.

NIET BETREDEN
Steigerwerkzaamheden
in uitvoering

STEIGERBOUWERS
Denk aan uw PBM'S

Bron RS

De Richtlijn Steigers vraagt om een inventarisatie van gebruikers en hun gebruikseisen. Er moet een programma van eisen (RS 6.1.1) worden opgesteld.

Vaak maken meerdere bedrijven gebruik van de steiger. Het is verstandig om alle gebruikers op te laten geven welke eisen zij aan de steiger stellen. Deze informatie is van belang voor het steigermontagebedrijf die op basis hiervan de steiger berekent en tekent. Een steiger waarop wordt gemetseld krijgt bijvoorbeeld een andere belasting te verduren dan een steiger waarop alleen wordt geschilderd.

Voraf zoveel mogelijk rekening houden met uiteenlopende eisen van verschillende gebruikers voorkomt verbouwen en aanpassen tijdens de gebruiksfase zo veel mogelijk. In ieder geval vindt het verbouwen gepland plaats.

Een opmerking met betrekking tot de bouw: ook bedrijven die steigers bouwen voor eigen gebruik moeten voldoen aan de Richtlijn Steigers. Dit heeft consequenties voor de competenties van de steigermoniteurs (zie RS, hoofdstuk 7.2), maar ook voor de voorbereiding (hoofdstuk 6.1) en het rekenen en tekenen (hoofdstukken 2.4 en 2.5).

Steigerbouwbedrijf			Opdrachtgever/ steigergebruiker/ steigerbouwbedrijf	Steigergebruiker
Functieniveau	Monteren	Overdragen		
Hulpmonteur	Categorie 1: onder toezicht	-	Inspecteur	Toezichthouder
Monteur	Categorie 1	-		
Eerste monteur	Categorie 1, 2, 3 en 4	Categorie 1, 2 en 3		
Eerste monteur met min. 5 jaar ervaring én steigerinspecteur	Categorie 1, 2, 3 en 4	Categorie 4 met constructeur		
Voorman	Categorie 1, 2, 3 en 4	Categorie 1, 2 en 3 Categorie 4 met constructeur		

Bron RS

Tabel 1: Dit schema geeft aan welke bevoegdheden nodig zijn om taken te kunnen/mogen uitvoeren.

Soorten steigers

Van alle steigers moeten de tekening en berekening aanwezig zijn. De Richtlijn Steigers onderscheidt standaard configuraties en andere configuraties. Een standaard configuratie is een steiger die is beschreven in de Richtlijn (RS 2.2.6) of al eerder is gebouwd (een gestandaardiseerde bedrijfs- of fabrieksconfiguratie). Een niet-standaard configuratie die later wordt herbouwd, zou je dus vanaf dat moment een standaard bedrijfsconfiguratie kunnen noemen. Voor de aanwezigheid van tekeningen en berekeningen maakt het niet uit, die moeten in alle gevallen aanwezig zijn.

Het is van belang om te weten dat niet iedereen zomaar alle configuraties mag bouwen (RS 2.2.3). Voor de opdrachtgever is het van belang om de steigermonteurs steekproefsgewijs te controleren op de juiste certificaten en diploma's. Dit kan door het raadplegen van het centraal diplomaregister op <https://cdr.ssvv.nl/>. Meer informatie over de certificering en de beschikbare opleidingen is te vinden op de site van de Stichting Veilig Werken Op Hoogte: www.svwoh.nl (RS 7.5).

Naast het onderscheid in configuraties is er voor de gebruiker een veel belangrijker verdeling, gebaseerd op het doel en de plaats van de steiger. De Richtlijn Steigers maakt een verdeling in gevelsteigers die bij een object zijn gebouwd voor allerhande werkzaamheden, metselsteigers om te metselen en ruimtesteigers die in de vrije ruimte staan. Een andere indeling is een indeling in moeilijkheidsgraden (RS 2.3). Uiteraard is er ook een indeling in belastingen (RS 3.1.1). Voor de opdrachtgever

Tijdens het gebruik moet een inspecteur de kwaliteit van de steiger regelmatig beoordelen

en de gebruiker is het eigenlijk alleen van belang om de eisen aan de steiger helder te formuleren. Het verdere werk, zoals ontwerpen, tekenen en berekenen, kunnen zij het beste overlaten aan het steigermontagebedrijf. Die levert een tekening waar de gebruiker zijn akkoord op moet geven.

Gebruik van de steiger

Na het ontwerp wordt de steiger gebouwd door gecertificeerde of gediplomeerde steigermonteurs. Ter afsluiting van de bouw dragen zij de steiger over aan de 'opdrachtgever' van de steiger. Bij standaardconfiguraties doet de eerste monteur dit, bij alle andere configuraties de voorman (RS 5.4). Bij de overdracht beoordeelt de opdrachtgever of de steigerconfiguratie overeenstemt met de berekening en tekening. Het handigst is als de opdrachtgever of gebruiker zich bij de overdracht laat vergezellen door een inspecteur/toezichthouder die is ingevoerd in de Richtlijn Steigers.

Het betreden van een steiger is niet toegestaan als de steiger nog niet is vrijgegeven en overgedragen. Een niet vrijgegeven steiger is te herkennen aan de afwezigheid van een (groene) overdrachtskaart (steiger gereed) of de aanwezigheid van een (rode) kaart die aangeeft dat betreden niet is toegestaan.

Tijdens het gebruik moet een inspecteur regelmatig de kwaliteit van de steiger beoordelen (RS 6.3). Deze inspectie vindt plaats na iedere aanpassing, na wijzigingen in de directe omgeving zoals ontgravingen of wateronttrekkingen, na weersomstandigheden die de steiger kunnen hebben beïnvloed (bijvoorbeeld storm of zware regen) en na omstandigheden die op andere wijze de stabiliteit of sterkte kunnen hebben beïnvloed (bijvoorbeeld aanrijding of overbelasting). Het doel is dat de steiger in alle opzichten identiek blijft aan het ontwerp en dus veilig te gebruiken is.

Overbelasting en wijzigingen

Overbelasting van steigers komt helaas regelmatig voor. In principe is slechts één vloer berekend op een werkbelasting met werkvoorraad. Het zijn overigens niet de vloeren, maar de staanders die bepalen wat de steiger kan dragen. Belastingen van de steiger worden vóór het ontwerpen geïnventariseerd en vormen de basis voor de berekeningen en tekeningen. De maximale belastingen staan aangegeven op de tekening.

Omwille van de veiligheid is het niet toegestaan om wijzigingen aan te brengen of onderdelen weg te halen. Denk aan het

wegnemen van leuningen om bevoorrading te vergemakkelijken of het verwijderen van verankeringen om gevelementen te kunnen plaatsen. Dit soort veranderingen maken de steiger onveilig. Precies daarom moeten de gebruikers al in de ontwerpfasen nadenken over voorzieningen voor bevoorrading en dergelijke. Hetzelfde geldt voor trappenhuizen en ladderopgangen. Ook die moeten in het programma van eisen en het ontwerp worden meegenomen om improvisatie tijdens het werk te voorkomen.

De vloer

Uiteraard moeten alle vloeren volledig zijn dichtgelegd. Bij de gevel is een opening van maximaal 15 cm toegestaan. Alleen tijdens het aanbrengen van bijvoorbeeld metselwerk is een grotere opening acceptabel. De variatie in vloerbreedte ontstaat door het gebruik van kortelingen met een inschuifbaar deel.

De steigervloer moet bij gebruik begaanbaar blijven. Dat lijkt logisch, maar tijdens het werk kan het gebeuren dat de werkvoorraad de doorgang belemmert. Door ook aandacht te schenken aan de bevoorrading en de werkvoorraad, blijft een steiger ook in de gebruiksfase veilig bruikbaar. Bij plaatsing van een tas stenen nabij de vloerrand bijvoorbeeld, is het zaak om te voorkomen dat er stenen naar beneden vallen. Plaats daartoe tussen de tas en de leuning bijvoorbeeld een plaat multiplex. Overigens moeten afdichtingen die wind kunnen vangen onderdeel uitmaken van de ontwerptekeningen en berekeningen. Een steigervloer die te laag is voor het te verrichten werk levert problemen op. Want slechts onder voorwaarden is een verhoging op de steiger toegestaan (RS 6.1.5).

LMRA-aandachtspunten

Een steiger op hoofdlijnen beoordelen is niet lastig en vereist geen speciale competenties. Alle steigergebruikers moeten voor het betreden een LMRA uitvoeren op de volgende punten:

- » Zijn er geen verbogen of kromme steigerpijpen?
- » Staan de staanders te lood?
- » Zijn de staanders onderstept?
- » Is er een regelmatige verdeling van de staanders?
- » Is er een regelmatige verdeling van de schoren?
- » Is de steiger veilig te benaderen?
- » Zijn de vloeren veilig (via vastgezette ladders of trappenhuizen) te betreden?
- » Is er een regelmatig patroon van verankeringen?
- » Zijn alle leuning (dubbel met kantplank) intact?
- » Zijn alle vloeren volledig dichtgelegd?

Volgt geen overtuigend positief antwoord op één van de vragen? Dan is het verboden om de steiger te betreden en moet dit worden gemeld bij de leidinggevende. Een eerste vergelijk met de tekeningen en berekeningen maakt duidelijk of nadere inspectie noodzakelijk is. Blijft er twijfel? Dan zal een inspecteur uitsluitend moeten geven over het wel of niet gebruiken van de steiger. Let op, de LMRA is geen vervanging van een inspectie. Maar de punten geven houvast voor een snelle beoordeling en zijn duidelijk zichtbaar voor iedereen met enige ervaring. Zo'n LMRA moet een standaardgedachte worden bij iedereen die een steiger wil betreden. Dit kan ongevallen voorkomen. «

Adri C.P. Frijters is consultant bij A3-A (arbeidsveiligheidsadviesing) en Coördinator Arbeidsveiligheid bij DSyS (TU Delft).